

αβώριος

λόγος

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΔΟΜΗΣ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ

ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΕΩΣ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ

ΔΕΛΦΩΝ - ΜΙΑΟΥΛΗ • ΤΗΛ. 2310-828989

ΤΟ ΜΝΗΜΟΣΥΝΟ

(ΜΕΡΟΣ Β')

ΕΤΟΣ Ε'

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2012 - ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2013 • ΤΕΥΧΟΣ 23

www.inmetamorfoseos.gr

facebook: Ιερός Ναός Μεταμορφώσεως Σωτήρος

συνέχεια από το προηγούμενο τεύχος

Τα πιο αναγκαία υλικά για την τέλεση ενός μνημόσυνου είναι: **Η προσφορά άρτου (το πρόσφορο), ο οίνος, το Θυμίαμα, το έλαιον (λάδι), το κερί και τα κόλλυβα.** Τα κόλλυβα είναι στάρι βρασμένο με διάφορα άλλα στοιχεία. Σχετικός είναι και ο θεολογικός συμβολισμός των κολλύβων που προστίθενται σε κάθε μνημόσυνο. Το σιτάρι συμβολίζει την ταφή, την ανάσταση και τη ζωή του ανθρώπου, πέρα από τον τάφο καθώς πέφτοντας στη γη σαπίζει και «πεθαίνει». Απ' αυτόν το «θάνατό» του όμως βλασταίνει μια νέα ζωή. Κόλλυβα συνεπώς παραθέτουμε για όλους, μικρούς και μεγάλους. Το σιτάρι είναι το σύμβολο της Αναστάσεως. Την εικόνα του την χρησιμοποίησε ο ίδιος ο Κύριος, για να υποδηλώσει την ανάσταση. Γι' αυτό και το χρησιμοποιούμε κι εμείς. Έπειτα όλοι οι χριστιανοί που μετέχουν στο μνημόσυνο δοκιμάζουν από το στάρι και εύχονται για την ανάπαυση της ψυχής του κεκοιμημένου. Όλα αυτά εντάσσονται στα πλαίσια των λειτουργικών πένθιμων

εκδηλώσεων και των νεκρικών ορθοδόξων εθίμων του λαού μας. Τα κόλλυβα καθιερώθηκαν από τον 4ον αιώνα. Τα έτρωγαν οι χριστιανοί και εύχονταν «Μακάρια η μνήμη αυτού». Και σήμερα ευχόμαστε «ο Θεός να τον συγχωρέσει». Η υπόθεση του μνημόσυνου δεν είναι μόνον υπόθεση ανθρώπων, αλλά κυρίως τού Χριστού. Από εκεί θα ζητήσουμε βοήθεια και αυτή τη βοήθεια μπορεί να την προσφέρει μόνον η Θεία Λειτουργία.

«Αντί μνημοσύνου»

Υπάρχουν μερικοί πού αντί μνημοσύνου κάνουν κάποια δωρεά εις μνήμην του αποθανόντος «αντί μνημοσύνου». Άλλο όμως το μνημόσυνο και άλλο η ελεημοσύνη, πού μπορεί να κάνει κάποιος. Τίποτε, καμιά ελεημοσύνη δεν μπορεί να αντικαταστήσει τη Θεία Λειτουργία, όπου προσφέρεται «ό Άμνός του Θεού, ό αίρων τήν άμαρτίαν του κόσμου». Γι' αυτό προσφέρουμε στην Εκκλησία το πρόσφορο και το νάμα, πού μεταβάλλονται σε Σώμα και Αίμα Χριστού. Από αυτό το πρόσφορο θα βγει και ή μερίδα

τού κεκοιμημένου, πού τοποθετείται πάνω στο Δισκάριο, δίπλα στις μερίδες των αγίων και των Δικαίων τής Εκκλησίας. Εκεί βρίσκεται και όλη ή Εκκλησία, ή Στρατευομένη και ή Θριαμβεύουσα. «Είναι μεγάλη τιμή», τονίζει ο Ιερός Χρυσόστομος, «να αναφερθεί και το όνομα τού δικού μας εκεί πού βρίσκεται ο Χριστός και ολόκληρη ή Εκκλησία. Διότι πρόσεχε. Αναγγέλλεται τότε το φρικτό Μυστήριο, ότι ο Θεός έδωσε τον Εαυτό του για τη σωτηρία τής οικουμένης...» Τα μνημόσυνα, λοιπόν, συνδέονται αναπόσπαστα με τη Θ. Λειτουργία και πρέπει σε συνδυασμό με αυτήν να τελούνται. Το «αντί μνημόσυνου» που καμιά φορά γράφεται δεν είναι σωστό. Το μνημόσυνο δεν αντικαθίσταται. Μπορείς να δώσεις μια δωρεά σε ένα ίδρυμα ή σε κάποιον φτωχό, όχι όμως αντικαθιστώντας την προσευχή με αυτήν, αλλά συμπληρώνοντάς την. Τα μνημόσυνα συνοδεύονται από κόλλυβα.

Επομένως η μεγαλύτερη και η σπουδαιότερη βοήθεια πού μπορεί να δοθεί σε έναν πού έχει αναχωρήσει από τη ζωή αυτή, είναι αυτή που

προσφέρεται με την μνημόνευση τού ονόματός του στη Θεία Λειτουργία. Αυτό πού δεν μπορούν να το κάνουν τα αγαθά που δίνονται στους φτωχούς, αυτό μπορεί να το κάνει η προσευχή ενός δικαίου. Πόσο περισσότερο η Θεία Λειτουργία!

Ωφελούν τα μνημόσυνα;

Κοινή είναι η μαρτυρία των Πατέρων της Εκκλησίας αλλά και της ίδιας της Εκκλησίας από την πείρα των λειτουργών της ότι μεγάλη είναι η ωφέλεια που προκύπτει από αυτά. Ας δούμε όμως τι λένε οι μεγάλοι Πατέρες για την ωφέλεια πού προέρχεται από τα μνημόσυνα. Αναφέρει ο Ιερός **Δαμασκηνός** ότι «ό Θεός θέλει πολύ να ευεργετούμεθα όλοι από όλους και ζώντες και μετά Θάνατον». Μεγάλη σημασία δίνει ο ιερός **Χρυσόστομος** στην προσφορά της αναίμακτης Θυσίας, που γίνεται υπέρ των κεκοιμημένων. Αναφέρει σχετικά: «Δεν γίνονται άσκοπα οι προσφορές για τούς απελθόντες, ούτε οι ελεημοσύνες. Όλα αυτά έχει προστάξει το Άγιο Πνεύμα, διότι θέλει να ωφελούμαστε ό ένας από τον άλλον. Ωφε-

λείται εκείνος από εσένα και εσύ από εκείνον... Να μην αμφιβάλλεις ότι ο νεκρός θα κερδίσει κάποια ωφέλεια...». Ο **Συμεών Θεσσαλονίκης** ακολουθώντας την αποστολική παράδοση γράφει: «Καθένα άλλο δεν είναι τόσο ωφέλιμον εις τον κεκοιμημενον, μήτε τόσης ευφροσύνης αίτιον και φωτισμού και ενώσεως προς τον Θεόν, καθώς αυτό, διότι αυτό το ίδιον Αίμα του Κυρίου είναι εκείνο το οποίον χύνεται υπέρ ημών των αχρειών εις αυτήν την θυσίαν, και αυτό το ίδιον θείον Σώμα είναι εκείνο το οποίον θυσιάζεται επάνω εις το άγιον θυσιαστήριον». Ο άγιος **Γρηγόριος Νύσσης** «επωφελές και θεάρεστον» χαρακτηρίζει το να μνημονεύεται κάποιος την ώρα της τελέσεως της θείας Λειτουργίας. Ο άγιος **Κύριλλος Ιεροσολύμων** χαρακτηρίζει «μεγίστην την όνησιν», πάρα πολύ μεγάλη την ωφέλεια που προέρχεται από την προσευχή αυτή. Και ο άγιος **Αθανάσιος** αναφωνεί: «Και αν ακόμη στον αέρα πεθανει ο ευσεβής, μη διστάσεις να προσφέρεις γι' αυτόν λάδι και κερι. Διότι αυτή την προσφορά την δέχεται ο Θεός

και ανταποδίδει την ωφέλεια».

Ποιους ωφελούν και ποιους δεν ωφελούν;

Ωφελούν: Όταν γίνονται με πίστη και ευσέβεια. Όταν οι νεκροί είναι δεκτικοί του Θείου ελέους. Όταν η πλήρωσης των δεήσεων δεν αντιβαίνει στην Θεία δικαιοσύνη και αγαθότητα.

Δεν ωφελούν: Όταν ο άνθρωπος απωθεί τη Θεία χάρη και γίνεται σατανικός και αμετανόητος. Για εκείνον πού έφυγε τελείως αμετανόητος δεν υπάρχει κάποια μεγάλη ωφέλεια από τα μνημόσυνα. Το ότι όμως και εκείνος μπορεί να βρει κάποια αναψυχή είναι ομολογημένο αυτό από τους Πατέρες της Εκκλησίας.

Τι γίνεται όμως με το «**Εν τῷ Ἄδη οὐκ ἔστι μετάνοια**»; Οι νεκροί μας έχουν στη διάρκεια της μέσης καταστάσεως το άτρεπτον. Αυτό σημαίνει ότι δεν μπορούν να αλλάξουν θέση. Εκεί που έχουν έστω προσωρινά τοποθετηθεί μέχρι της Β' Παρουσίας εκεί και παραμένουν. Αυτό βέβαια σημαίνει πως δεν έχουν καμία αξία ούτε οι προσευχές ούτε τα μνημόσυνα ούτε οι ελεημοσύνες ούτε οτιδήποτε άλλο προσφέρουμε εμείς οι

ζώντες υπέρ των κεκοιμημένων; Ας πλησιάσουμε όμως και αυτό το θέμα από πιο κοντά.

Κατ' αρχήν είναι αλήθεια ότι «ἐν τῷ Ἄδη οὐκ ἔστι μετάνοια». Δηλ. ο καθένας κρίνεται όπως θα φύγει από τον κόσμο αυτόν. Και η τακτοποίησή του στη μέση κατάσταση γίνεται με βάση τη ζωή του και τα έργα του, την πίστη του και την ηθική του. Ποιος μπορεί να είναι βέβαιος πώς κρίνει ο Θεός. Παρά ταύτα ποιος μπορεί από εμάς να είναι βέβαιος για την πραγματική κατάσταση στην οποία βρέθηκε, όταν απέθνησκε κάποιος αδελφός μας; Ποιος μπορεί με απόλυτη βεβαιότητα να πει ότι ο τάδε προορίζεται για την κόλαση; Και έπειτα ποιος γνωρίζει πώς σκέφτεται και πώς αποφασίζει ο Θεός. Τα φαινόμενα απάτουν. Πολλές φορές άνθρωποι που εμείς καταδικάσαμε φαίνεται να τους δικαίωσε ο Θεός, και αντίστροφα. Εμείς προσευχόμαστε υπέρ αυτών και ο Θεός ξέρει τι θα κάνει. Δεν θα του Του πούμε εμείς ούτε θα προδικάσουμε εμείς τη δική Του κρίση. Γι' αυτό

και προσφέρουμε για τους νεκρούς μας Λειτουργίες, δεήσεις, ελεημοσύνες και άλλα θεοφιλή έργα, με τα οποία πιστεύουμε ότι παρέχεται στους ευσεβείς που απέθαναν «δέησις και ωφέλεια» δηλ. κάποια ευπρόσδεκτη υπηρεσία, και «ἀνεσις καὶ ἀναψυχὴ παρά Θεοῦ τῶν κατεχομένων αὐτούς ἀνιαρῶν» (Σύνοδος Κωνσταντινουπόλεως 1642). Και όλα αυτά χάρις εις την αγαθότητα του Θεού και όχι εξαιτίας των δικών μας αξιομισθίων και αρετών ή για την ικανοποίηση της θείας δικαιοσύνης.

Μνημόσυνα δεν τελούνται

1. Από το Σάββατο του Λαζάρου μέχρι την Κυριακή του Θωμά.

2. Κατά τις Δεσποτικές και Θεομητορικές Εορτές: Περιτομής του Κυρίου, Θεοφανείων, Υπαπαντής, Ευαγγελισμού της Θεοτόκου, Μεσοπεντηκοστής, Αναλήψεως, Πεντηκοστής, Αγίου Πνεύματος, Μεταμορφώσεως, Κοιμήσεως της Θεοτόκου, Γενεσίου της Θεοτόκου, Τιμίου Σταυρού, Εισοδίων της Θεοτόκου, Χριστουγέννων.

3. Την ημέρα που πανηγυρίζει ο Ναός.

Κόλλυβα

- σιτάρι (συνήθως μαλακό)
- φρυγανιά τριμμένη (και καβουρδισμένη αν θέλουμε)
- σταφίδες ξανθές, σταφίδες μαύρες
- καρύδι, αμύγδαλο & φουντούκι τριμμένο
- σουσάμι φυσικό (κόκκινο) καβουρδισμένο και κοπανισμένο
- ζάχαρη άχνη (ή και χονδρή, εξ ημισείας)
- κανέλλα και γαρύφαλλο σκόνη
- ρόδι (προαιρετικώς)
- λίγο αλάτι (για το βράσιμο)

Καθαρίζουμε το σιτάρι καλά. Αποβραδύς το πλένουμε και το βάζουμε στη φωτιά με κρύο νερό και λίγο αλάτι. Το βράζουμε 10 λεπτά και μετά το κατεβάζουμε από τη φωτιά. Το σκεπάζουμε με το καπάκι και ύστερα τυλίγουμε όλο το σκεύος με μια κουβέρτα καλά και το τοποθετούμε σε θερμό μέρος (δίπλα σε σόμπα ή στόφα, καλοριφέρ κ.λπ.). Το καλοκαίρι απλώς το τυλίγουμε καλά.

Το πρωί το σουρώνουμε και το στεγνώνουμε σε πετσέτα ή σε χαρτί κουζίνας. Πρέπει να στεγνώσει καλά και να μην έχει καθόλου υγρασία για να μην λασπώνει. Ανακατεύουμε την μισή φρυγανιά με τα υπόλοιπα διάφορα υλικά της αρεσκείας μας και ρίχνουμε από επάνω την υπόλοιπη φρυγανιά πατώντας αρκετά με χαρτί κουζίνας για να δώσουμε ομοιόμορφο σχήμα. Τέλος ρίχνουμε την ζάχαρη άχνη με αχνορίχτη ή με σουρωτήρι του τσαγιού ώστε να καλυφθεί καλά το σιτάρι μας.

Στο κέντρο της πιατέλας μας σχηματίζουμε με σταφίδες ξανθές ή μαύρες το σήμα του σταυρού. Περιμετρικά στολίζουμε την πιατέλα μας με καβουρδισμένα αμύγδαλα ή σοκολατένιες ελίτσες.

Σημειώσεις

• Μπορούμε να βράσουμε το σιτάρι και στη χύτρα ταχύτητας. Στη συνέχεια το σουρώνουμε, το στεγνώνουμε και ακολουθούμε τη γνωστή διαδικασία.

• Εάν ο χρόνος μας είναι αρκετά περιορισμένος μπορούμε να βράσουμε σιτάρι και να το μοιράσουμε σε μικρές “δόσεις” (1 φλυτζάνι του τσαγιού επαρκεί για μια μέτρια πιατέλα). Το τοποθετούμε σε σακκουλάκια και το φυλάμε στην κατάψυξη του ψυγείου ή σε καταψύκτη για όσο χρόνο θέλουμε. Όταν χρειαστούμε, αποψύχουμε αποβραδύς και το παρασκευάζουμε.

• Αποφεύγουμε τα κουφέτα και τα “στρας” στολίδια. Η ποσότητα των υλικών (πέρα από το σιτάρι) που θα χρησιμοποιήσουμε και η μεταξύ τους αναλογία, εξαρτάται από τις προτιμήσεις μας ή και τις συνήθειές μας· πάντως τα υλικά που νοστιμίζουν τα κόλλυβα είναι αναμφιβόλως τα καρύδια και το σουσάμι, γι’ αυτό πρέπει να “υπερτερούν” σε σχέση με τα υπόλοιπα υλικά. Επίσης σε “πανηγυρικό” κόλλυβο -δηλαδή κόλλυβο προς τιμή και μνήμη αγίου- μπορούμε να προσθέσουμε (με μέτρο πάντοτε) και κόνιτα ή διάφορους άλλους αποξηραμένους και ζαχαρωμένους “εξωτικούς” καρπούς σε μικρά-μικρά κομμάτια.